Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 47. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 13-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1956. ЦЕНТІВ 15 CENTS No. 47. VOL. LXIII.

96 ЧЛЕНІВ КОНҐРЕСУ ПРОТИ РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ

Вашинґтон. — 96 членів Конґресу, 19 сенаторів і 77 конґресменів із 11-ох південних стейтів, заявили, що „всіми законними засобами" поборюватимуть рішення Найвищого Суду з 1954 року, яке касує окремі школи для кольорових дітей. Ті члени Конґресу називають рішення Найвищого Суду ЗДА надужиттям правничої влади, яке противиться прийнятим законам і порушує конституційні права стейтів, Згідно з заявою цих членів Конґресу знищено „приязні відносини" між білим і негритянським населенням, і тепер замість приязні і порозуміння настали „ненависть і підозріння". Ці 96 членів Конґресу підписали окрему заяву, яку назвали „Деклярацією Конституційних Засад" Цю Деклярацію мають прочитати в обох палатах Конґресу в понеділок 12 березня. Ця Деклярація буде найгострішою критикою рішень Найвищого Суду в останніх роках, то однак вона буде лагідніша в порівнянні з першою її редакцією, яку відмовилися підписати деякі південні члени Конґресу тому, що вона була надто гостра. В першій редакції називали рішення Найвищого Суду „незаконним і неконституційним". В першій редакції Деклярації говорилося і про те, що Найвищий Суд вмішується в внутрішні справи стейтів та порушує їхню суверенність. Але і це місце з Деклярації випущено на домагання деяких членів Конґресу. Вкінці, після тритижневих нарад вирішили, щоб в Деклярації заявити про те, що південні стейти плянують „противитися насильному скасуванню окремих шкіл при допомозі всіх законних засобів" і критикують сторонніх чинників за те, що вмішуються в справи Півдня. Деклярація закликає свої леґіслятури, щоб не дали себе спровокувати до незаконних дій, до яких закликуватимуть „аґітатори і сівачі непорядку, які прибудуть з інших стейтів". В Деклярації остерігається і громадян з інших стейтів, щоб вивчали закони країни, бо інакше і вони можуть стати „жертвами втручання Найвищого Суду ЗДА". Цю Деклярацію підписали майже всі дем. сенатори з південних стейтів. Сенатор Линдон Б. Джансон з Тексасу не підписав Деклярації, бо її не бачив і сенатор Естес Кіфовер з Теннесі, який заявив, що не погоджується з її змістом. Також і сенатор Алберт Ґор із Тенессі не підписав цієї Деклярації.

Сенатор МекКлеллен очолює комісію для перевірки впливів на Конґрес

Вашинґтон. — Окрема сенатська двопартійна комісія, складена з чотирьох демократів і стільки ж республіканців, вибрала на голову демократичного сенатора Джана Л. МекКлеллена, а на містоголову республіканського сенатора Стайлеса Бріджеса. Ця комісія має провірити сторонні впливи на Конґрес у зв'язку з аферою сенатора Кейза, якому нафтова фірма пропонувала хабар, щоб голосував за прийняття газового закону. Вона вибрана два тижні тому, але досі не почала своєї праці, бо не могли її члени погодитися в тому, хто мав би її очолювати. Республіканці не хотіли погодитися на те, щоб її очолював демократичний сенатор Алберт Ґор. Сенатор МекКлеллен нерадо погодився стати головою цієї комісії. Містоголова, сенатор Бріджес, буде разом із головою комісії сен. МекКлелленом визначувати, кого поликувати на свідків перед комісію. Ця комісія опрацювала окремий реґулямін, згідно з яким мають відбуватися переслухання свідків. Чотиричленна окрема комісія в справі сенатора Кейза, яку очолював сенатор Волтер Джордж, закінчить свою працю в цьому тижні і тоді зможе почати працю нова комісія під проводом сенатора МекКлеллена, яка буде займатися сторонніми впливами на Конґрес, а не тільки сенатора Кейза.

МекКей зрезиґнував, щоб перемогти сенатора Морса

Вашинґтон. — Секретар внутрішніх справ Даґлес Мек Кей дістав дозвіл від президента Айзенгавера на те, щоб міг зрезиґнувати з свого становища та кандидувати на сенатора в стейті Ореґон, щоб перемогти сенатора Вейна Морса. МекКей вже зголосив свою кандидатуру в Сейлемі, Ореґон, а зі становища секретаря зрезиґнує 1-го червня 1956 р. Сенатор Морс два рази кандидував до Сенату як республіканець, але тепер пристав до Демократичної партії, і гостро виступає проти республіканців і президента Айзенгавера. МекКей був губернатором стейту Ореґон і членом стейтової леґіслятури і завжди зумів здобути поважне число голосів та перемогти демократичного противника. „Я просив провірити стан мого здоров'я, сказав 62-річний секретар внутрішніх справ, бо чекає мене найважча виборча кампанія в моєму житті". Президент Айзенгавер не просив МекКея про кандидатуру проти сенатора Морса, але підтримує його рішення перемогти Морса.

ДИТЯЧИЙ ТАБІР І КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА НА СОЮЗІВЦІ ТА РЯД АКТУАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ БУЛИ ПРЕДМЕТОМ НАРАД ЕКЗЕКУТИВИ УНС

Ню Йорк. — Минулої неділі, 11-го березня, тут відбулися чергові наради Головного Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу, на яких розглянено ряд актуальних справ, між ними теж і справу ухваленої Головним Урядом УНС минулого року будови окремих відповідних приміщень на дитячий табір на Союзівці та справу цьогорічних курсів українознавства для молоді на цій же вакаційній оселі. В нарадах взяли участь всі п'ять членів Екзекутиви: гол. предсідник Дмитро Галичин, який проводив нарадами, його заступники адв. Михайло Пізнак і Ґеновефа Зепко-Жеребняк, головний касир Роман Слободян і головний секретар Григорій Герман.

Політична Рада і Рада Директорів УКК відбули свої наради

Ню Йорк. — Чергові наради Політичної Ради та Ради Директорів Українського Конґресового Комітету відбулись минулої суботи, 10-го березня, в приміщеннях УКК. На зборах Політичної Ради обговорено зреферовані д-ром Матвієм Стаховим: „Питання Ялти та інших договорів другої світової війни, що заторкують Україну" і винесено відповідні резолюції. Нарадами проводив, у заступстві неприявного голови проф. Ів. Паливода. Після полудня відбулись збори Ради Директорів, якими, після короткого відкриття проф. Л. Добрянським, проводив п. Д. Галичин. На нарадах розглянено, між іншим, справу протоколу з останнього Конґресу, якого все ще не можна затвердити, бо він ще остаточно не оформлений секретаріятом і президією Конґресу; апробовано приготований Статутовою Комісією остаточний текст ухвалений минулим Конґресом зміни статуту УКК, що визначує функції та відповідальність голови і президента УКК; розглянено дотеперішній бюджет УКК та стан Народного Фонду, закінчення року якого продовжено на один місяць, себто до кінця квітня ц. р., та вислухано звітів президента Д. Галичина, голови проф. Л. Добрянського і голів комісій: організаційної (п. В. Мудрого), інформаційно - публікаційної (д-р М. Стахів), американських зв'язків (полк. В. Рибак), господарської (п. Ст. Спринський) та молоді (п. Й. Лисогір).

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ ВШАНОВУЮТЬ РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА

З нагоди цьогорічних роковин Тараса Шевченка, що припадали саме на кінець тижня, в цілому ряді українських громад у цій країні, зокрема в Ню Йорку, Джерзі Ситі, Шикаґо, Дітройті, Рачестері, Пасейку та інших, влаштовано минулої неділі, 11-го березня, традиційні Шевченківські Академії і концерти, а в інших громадах заповіджено ці імпрези на найближчий час.

В Ню Йорку Шевченківська Академія відбулася старанням Об'єднаного Комітету Українських Організацій у великій залі Фешин Інституту. Свято започатковано „Заповітом" у виконанні хору „Боян" під дир. інж. Р. Степаняка, святочне слово виголосив проф. д-р К. Кисілевський, а в програмі виступали солісти сопран Зеня Лавришко і тенор Степан Шпєх та група бандуристів УМІнституту під дириґентурою п. Р. Левицького і згаданий хор „Боян". Люба Ткачук деклямувала „Подражаніє Ісаії". На фортепіяні акомпаніювала п. Іванна Прийма. Концерт закінчено відспіванням українського національного гимну.

В Джерзі Ситі Шевченківське Свято влаштував місцевий Відділ УКК в залі публічної школи ч. 16. Започатковано це Свято американським і українським національними гимнами у виконанні оркестри „Сурма" під дириґентурою проф. В. Задорного, голова Відділу УКК п. А. Шаран відкрив Свято коротким вступним словом, а святочну промову виголосив з питомою йому красномовністю проф. д-р М. Шлемкевич. У програмі виступали: мішаний хор з Байону під дириґентурою п. Кормелюка, солістка-сопран пластунка Оксана Колодій, якій акомпаніювала на фортепіяні пластунка О. Драган, а з рецитаціями і співами виступали учні місцевої Рідної Школи, та пластові новачки і новаки і сумівці. Пластунка Дзвінка Мартюк деклямувала уривок з „Холодного Яру". Імпрезу закінчено гимном „Не пора", у виконанні оркестри „Сурма".

Число затруднених на рекордовій висоті

Вашинґтон. — Статистичне бюро департаменту торгівлі повідомляє, що число затруднених в лютому цього року стояло на рекордовій висоті і виносило 62,600,000 осіб. Це число, звичайно, зменшується в зимових місяцях, і в лютому зменшилося на 300,000 осіб, але ж воно було на 2,700,000 осіб вище в порівнянні з лютим 1955 року. Зменшення числа затруднених настало внаслідок того, що зменшилося число затруднених в рільництві і в будівельному промислі що звичайно буває в цьому сезоні, а також і внаслідок зменшення числа робітників в автомобільному промислі. Число безробітних становило в лютім 2,900,000 осіб, подібно як і в січні, бо деякі робітники, які втратили сезонову працю, не зголосилися як безробітні.

Знайдена людська щока заперечує теорію Дарвіна

Ню Йорк, Н. Й. — Американські антропологи вже другий тиждень вивчають справу, яку порушив базельський палеонтолог Йоганнес Гурцелер, і яка може бути одним з найважливіших відкрить в історії людства. З думками Гурцелера погоджується професор геології Колумбійського університету в Ню Йорку д-р Гелмут де Терра. Гурцелер твердить, що знайдена в північній Італії в 1872 р. щока — це не щока мавпи, як досі загально твердили, тільки людська щока, і вона походить з-перед 10,000,000 років. Згідно з теорією еволюції Дарвіна, 500,000 років тому мала виникнути людина з мавполюдини або людиномавпи, які те сотворіння мали існувати 10,000,000 років тому. Нова знахідка стверджує, що людина існувала вже 10,000,000 років тому, це значить, що вона не виникла з мавполюдини. Професор Гурцелер твердить, що якщо людина й мавпа мали б мати спільних предків, то ті предки були ані мавпами, ані людьми, тільки якісь невідомі нам сотворіння, які мали б жити 100,000,000 років тому (вік землі оцінюють науковці на 5,000,000,000 років). Гурцелер і де Терра заперечили теорію Дарвіна про те, що людина походить від мавпи.

В АМЕРИЦІ

● **Бувший** особистий лікар покійного президента Ф. Д. Рузвелта, віце-адмірал Росс Т. МекІнтайер з високою похвалою висловився про д-ра Пола Додлі Вайта за те, що, бувши головним дорадником під час лікування президента Айзенгавера, уникав всякої політики.

● **28-річний син** секретаря рільництва Рід Бенсон, промовляючи у заступстві свого батька на зборах республіканських жінок у Вашинґтоні, говорив римами. Він заявив, що навчився римувати, коли ще мав 20 років і промовляв на релігійній місії в Лондоні.

● **Поштовий уряд** повідомляє, що 5-го травня почнуть продавати поштову марку, яка має пригадувати людям про потребу оберігати диких тварин. На цій марці зображений індик, і вона коштуватиме три центи.

● **Президент Айзенгавер** частував обідом бувшого нюйоркського губернатора Томаса Дюї та інших своїх приятелів, прізвищ яких не подано. Гадають, що під час обіду обговорювано справу віце - президента Ричарда М. Ніксона. З інших осіб, присутніх в Білому Домі, називають тільки віце-президента Ніксона.

● **Суддя Джордж Е. Маккаро** заявив, що резиґнує з днем 1 травня зі свого становища, бо не може забезпечити утримання жінці і шістьом дітям, дістаючи тільки ... 15,000 долярів річної платні.

● **Батько кіно-зірки** Ґрейс Келлі в Филаделфії остеріг підприємців, щоб не вживали прізвища його доньки і князя Рейнера III з Монако для торговельної реклями. Деякі підприємці вже плянували робити ляльки у весільних строях з іменами Ґрейс і Рейнера.

● **Суд присяжних** у Филаделфії визнав бувшого професора університету Джана Гопкінса д-ра Алберта Е. Блюмберґа винним у тому, що, як голова Комуністичної партії ЗДА, змагав до насильної зміни теперішнього політичного устрою.

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ДОЛЛЕС НА ВІДВІДИНАХ В ІНДІЇ

Індійський прем'єр Неру (справа) вітає державного секретаря Джана Фостера Доллеса, що приїхав на короткі відвідини до Індії. Доллес запевнив Неру, що Америка допомогла б Індії на випадок нападу на неї з боку Пакістану, якому з черги ЗДА постачають зброю для оборонних цілей. Доллес теж запросив Неру на відвідини до ЗДА.

Доллес відвідав Індію і Цейльон

Коломбо, Цейльон. — В суботу 19 ц. м. державний секретар Дж. Ф. Доллес прибув літаком до столиці Цейльону з столиці Індії, Ню Делі, де перевів був два дні, в яких нараджувався з індійським прем'єром Неру впродовж 6 годин. Розмови з Неру мали характер одвертої виміни поглядів на всі найактуальніші міжнародні проблеми. Державний секретар відбув теж пресову конференцію, на якій з великим дипломатичним хистом та майстерністю слова відповів на всі запити, ставлені йому від — як стверджує преса — неприхильних йому індійських журналістів, чи просто від ворожих комуністів. Доллес м. ін. рішуче заперечив, наче б зброя, яку ЗДА постачають Пакістанові, як своєму союзникові, могла бути вжита проти Індії. Він заявив, що Пакістан знає, що на випадок наїзду на Індію скінчилась би пакістансько-американська приязнь і ЗДА поспішили б, в рямцях акції ОН, з допомогою Індії. Однак, він заявив, що факт пакістансько-індійського спору за Кашмір не може бути перешкодою для скріплювання оборонної сили Пакістану проти постійної небезпеки збоку Совєтів. Доллес ствердив теж, що ЗДА ніколи раніше ані тепер не займали мериторичного становища в справі індійсько-португальського спору в справі Ґої, бажаючи тільки, щоб той спір був мирно поладнаний безпосередньо між тими двома державами. Перебування Доллеса в Індії значно відпружило індійсько-американську атмосферу, стверджують коментатори. — На Цейльоні Доллес стрінувся з сердечним прийняттям збоку прем'єра Котелявалі. З Цейльону державний секретар Доллес мав відлетіти в неділю до Індонезії, де прем'єром став якраз знову комунофільський „націоналістичний діяч, кол. прем'єр Састрамідоджо.

У Римі святковано 80-річчя Папи

Рим. — У неділю 11-го ц.м. відбулася урочиста Понтифікальна Богослужба в соборі св. Петра в Римі, що його виповнили 35,000 вірних, у відзначенні 80-річчя Папи Пія XII та 17-річчя його перебування на Апостольському Престолі. Богослужбу відправив кардинал Тіссеран. Приявні були офіційні делеґати від 52 держав. Між ними був персональний делеґат президента Айзенгавера, промисловець із Лос Анджелесу, колишній підсекретар летунства, Джан МекКон, який привіз і доручив Папі на приватній авдієнції персонального листа від Президента з висловами найсердечніших бажань з приводу 80-річчя Папи від Президента й американського народу та з підкресленням історичних заслуг Папи для миру і добра людства. Італію репрезентував прем'єр Сені Францію — колишній міністер закордонних справ Шуман, а Західня Німеччина, Австрія й Ірляндія були репрезентовані міністрами закордонних справ. З-поміж не-католицьких і не-християнських країн були офіційно репрезентовані Єгипет, Індія, Індонезія, Іран, Пакістан і Японія.

Делеґація американських протестантських достойників прибула до Москви

Москва. — Делеґація, зложена з 9 керівників протестантських Церков в ЗДА, прибула на засніжене летовище Внуково, де її привитали архиєпископ Ніколай й інші московсько-православні достойники. Американських протестантських гостей відвезено до готелю „Совєтская Ґостінніца", а вечером того самого дня повели делеґатів на балетну виставу до „Бальшого Театру" — „Мідяний Вершник", дармащо за протестантським церковним звичаєм в неділю не береться участи в таких розваговиx імпрезах. У проводу американської делеґації стоїть президент Крайової Ради Церков, д-р Юджин Блейк, який конче хоче встановити „приязні взаємини" з православною Церквою у СССР; дармащо вона є знаряддям тамошнього державного режиму і запереченням свободи віровизнання. Совєтсько-православні духовники прибудуть в травні до ЗДА з „ревізитою".

Йорданські диверсанти наїхали на Ізраїль

Єрусалим. — Вночі з п'ятниці на суботу, 9-го на 10-го ц. р., відділ йорданських, добре озброєних арабів перевів наїзд на віддалену від ізраїльсько - йорданського кордону на 5 миль місцевість Наґам. У перестрілці ранено одного жидівського поселенця, а при погоні за отим відступаючим відділом — убито одного йорданця. Сам собою невеликий „інцидент" важливий тим, що це була перша за останні два роки сутичка на ізраїльсько-йорданському кордоні, що був спокійний в порівнянні з кордонами Ізраїлю з Єгиптом і Сирією. Вздовж цих двох останніх кордонів згинуло в минулому тижні 6 жидів.

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ УЗГІДНЮЮТЬ СВОЮ ПОЛІТИКУ

Лондон. — В неділю 11 ц. м. прибув до Лондону французький прем'єр Ґю Молле, що його запросив був англійський прем'єр Іден 2 березня ц. р. зараз після виголошення французьким міністром закордонних справ Піно гострої критичної промови під адресою Англії і ЗДА. Прем'єр Іден привітав французького прем'єра Молле на летовищі, після чого вони від'їхали до резиденції англійського прем'єра під Лондоном, в Чекерс. Там вони перевели цілий день на узгіднюванні становища своїх країн супроти всіх найважливіших актуальних міжнародних справ, у першій мірі супроти Совєтського Союзу, з уваги на те, що в квітні приїздять до Лондону Булґанін і Хрущов, а в травні Молле й Піно поїдуть з візитою до Москви. Другою найважливішою справою в тих нарадах, була ситуація на Близькому й Середньому Сході і в Північній Африці. Англійському й французькому прем'єрам було розмірно легко дебатувати про ці справи, бо однаково Англію, як Францію арабська пропаґанда таврує, як колоніяльні імперіялістичні держави, та — разом з комуністичним світом — старається позбавити їх решти їхніх впливів в Африці й Азії. Франції залежить на підтримці Англії у відношенні до Єгипту, звідкіль марокканські й альжирські араби дістають найбільшу допомогу, Англія ж хоче підтримки збоку Франції на терені Середнього Сходу, головно щодо економічної співпраці в уділюванні фінансово-технічної допомоги таким малорозвиненим країнам, як Ірак чи Іран. Зате позиція Франції слаба в таких країнах, як Сирія і Ливан, де вона володіла, як колоніяльна держава. Англійський прем'єр — підкреслюють часописи — поставив у своїх розмовах з Молле принцип, що мусить бути збережений одностайний фронт всіх трьох західніх великодержав — ЗДА, Англії і Франції — і що нічого не можна вирішувати, що суперечило б англо-американському становищу. Найважніша справа — одностайна постава супроти Совєтів в німецькій проблемі. Нав'язуючи до критичних завваг французького міністра закордонних справ Піно, Іден підкреслив, що не може бути мови про послаблення військової сили Заходу, бо це єдина найдоцільніша плятформа для розмов з Москвою в справі об'єднання Німеччини. Зрештою, Англія теж бажає собі покращання взаємин із Москвою, доказом чого є роля Ідена на Женевській конференції в справі Індо-Китаю, визнавання Англією комуністичного режиму в Китаї та запрошення совєтських верховодів до Лондону.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК НА КИПРІ У ВІДПОВІДІ НА ВИВЕЗЕННЯ АРХ. МАКАРІЯ

Нікозія, Кипр. — Англійсько-грецький конфлікт за Кипр дійшов до шпилю, коли в останню п'ятницю, 9. ц. м., англійський губернатор на Кипрі, маршал Гардінґ, арештував політичного лідера кипрських греків, архиєпископа Макарія, єпископа Кипріяноса з Киренії і ще двох високих духовників, та заслав всіх їх на малий острівець, за 700 миль на північ від Мадаґаскару, на Індійському океані. Їх вивезено негайно літаком до Кенії, а відтіль англійським воєнним кораблем до місця заслання. Вістка про це викликала спонтанну хвилю протестів на самому Кипрі й по всій Греції. На Кипрі останній грек зрікся свого становища в дорадчій крайовій раді. Всі грецькі крамниці закрились, робітники, друкарі й урядовці приступили до генерального страйку. Тільки турецькі крамниці відчинені. Посилилась теж хвиля терору збоку грецької підпільної організації. Відлет усіх літаків стримано на 24 години з острах перед годинниковими бомбами, що їх хтось міг туди перепачкувати. Анти-англійські радіопередачі з Атен знову приглушено. Названих грецьких церковних достойників на Кипрі арештовано й вивезено формально під закидом їхньої причетности до революційно-терористичної діяльности підпілля. Фактично англійський уряд і його губернатор на Кипрі рішились на такий репресійний крок після невдачі 5-місячних переговорів з арх. Макарієм, зірваних остаточно після невдачної розмови англійського міністра колоній Ленокс Бойда в дні 29-го лютого ц. р. Відмова архиєпископа Макарія видати заклик до грецького підпілля з осудом терористичної акції і вимогою припинити її — вирішила долю того духовника-політика. У Греції, в Атенах і інших містах, а також на острові Креті, студенти-демонстранти позривали й попалили англійські прапори. Однак уряд заборонив усякі публічні демонстрації, боячись, щоб не використали їх комуністи. Грецький уряд відкликав на знак протесту свого амбасадора з Лондону, але не зірвав дипломатичних взаємин з Англією. Англійський амбасадор залишився в Атенах і запротестував проти скинення англійських прапорів. Грецький уряд звернувся зі скаргою до Генерального секретаря Об'єднаних Націй проти Англії за її репресійну політику на Кипрі.

В СВІТІ

У Совєтах день 8 березня — це щорічний „День Жінки". Цього року найбільше хвалили його совєтські продавці парфум, найбільш поширеного дарунку. Совєтська преса розписувала про вищість соціяльних прав жінки в СССР над жінками у вільному світі. В органі профспілок „Труд" пишався портрет негритянської студентки Люсі з Алабами, з широким описом, які то нещасні, позбавлені всяких прав, негритянські жінки в Америці.

● **В Ізраїлі** цілу армію вислано копати окопи й будувати фортифікації. 69-річний ізраїльський прем'єр Бен Ґуріон загороджував колючим дротом одно господарство в пустині Ґаза, а шеф штабу армії, генерал Моше Даян, копав рови нарівні з вояками.

● **В італійському журналі** „Епока" в Римі оприлюднено листа, що його 24 квітня 1945 року написав Беніто Муссоліні і передав німецькому старшині Францові Шпеґлерові, щоб переслав його через Швайцарію до Винстона Черчила. Через чотири дні після того Муссоліні схопили італійські комуністичні партизани й повісили, а Шпеґлер попав у полон і лист ніколи не був доручений адресатові. Муссоліні просив Черчила „справедливости" для себе і права оборони.

● **Об гору Фуджі** в Японії розбився американський військовий літак. Два летуни встигли вискочити і врятувалися. Вони подали вістку про це з ручного радіоапарату, видрапавшись на шпиль гори, де знаходиться японська метеорологічна стація. Рятунковий американський літак забрав їх на летунську базу.

● **Єпископ Кипріян** з Киренії на Кипрі, суперник архиєпископа Макарія, як політичного лідера кипрських греків, хоч радикальніший і непримирливіший від Макарія, проте, перший виступив одверто проти стосування терору в боротьбі за самостійність. Він заявив, що єдиним винуватцем „трагедії Кипру" є англійський прем'єр Іден. Його вивезли разом з Макарієм на заслання.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВИЙ РОЗВИТОК

Теперішні володарі в Кремлі роблять всілякі акробатичні штуки, намагаючись робити з чорного біле і доказувати, що вони вже не ті й не такі, як були вчора. Цього вимагає коньюнктура і їхні дальші політичні спекуляції, а людська пам'ять коротка, людське серце добре, отже, чому б не спробувати. Чи не найзручнішою штукою була детронізація мертвого Сталіна. Ще вчора для Хрущова та його „колективу" в Кремлі було найбільшою честю означення „соратника Сталіна", а сьогодні вони вже в тогах суддів розвінчують цього суперзлочинця, свого вчителя.

Гокус-покус Хрущова із Сталіним спантеличив усіх своєю несподіванкою і сповнив тривогою за майбутнє. Це ж бо ті самі, що сьогодні здетронізували Сталіна, робили з нього божка. Якщо експеримент був зроблений справді за зразком дотеперішньої большевицької практики, то Хрущов відразу переріс би навіть свого здетронізованого учителя Сталіна. Розвиток легко уявити собі. Колись, за Сталіна, смерть і загладу означав закид у „троцькізмі". Але що означає Троцький у порівнянні з Сталіним! Троцькістів треба було фабрикувати, а закид сталінізму тепер можна причепити дослівно кожному. Назви міст і вулиць, назви колгоспів і шкіл, портрети і пам'ятники, промови, пісні, все життя в Совєтському Союзі і кожний його нещасливий мешканець стояли під знаком Сталіна та зв'язані були з його іменем, дармащо його в душі проклинали. У таких обставинах Хрущов, проскрибувавши мертвого Сталіна, створив собі засіб терору, якого не міг видумати навіть такий архізлочинець, як сам Сталін. Кого нині в Совєтському Союзі не можна було б поставити під суд і зліквідувати під закидом прихильности до „сталінізму"? Признавання Хрущова до Сталіна та його спадкоємства не дала б йому і малої частини того авторитету, що дасть йому скинення Сталіна, хай і мертвого.

Це відома практика, що диктатор може вдержатись тільки на стятих головах своїх найгрізніших опонентів. Це знав теж і Маленков, перший наступник Сталіна, що пробував був створити собі підмурівок з голови Берії. Але не пощастило. Очевидно, що Хрущов до того міг ще додати голову Маленкова, але все це було б нічим у порівнянні з тим засобом терору і шантажу, що йому дає повалення ідола Сталіна.

Розвиток тільки почався, і кожний день може принести нові й непередбачені події в насиченій злочинами большевицькій диктатурі.

ЩЕ ОДНА МОЖЛИВІСТЬ

Останній розгляд двопартійною сенатською комісією т. зв. лоббіїзвства, себто кулуарних і часто платних впливів різних підприємств і груп на законодавство, пригадують нам знову ще одну невикористану конституційну можливість впливу на американську політику в користь тієї справи, яку ми вважаємо суттєвою і для безпеки Америки, себто в користь активної американської допомоги визвольним змаганням українського та інших поневолених народів.

Про саме „лоббіїзвство" в Конґресі ЗДА були недавно в „Свободі" окремі вияснення у зв'язку з виступом президента Айзенгавера проти „арогантних прохачів", себто тих „лоббіїстів", які зловживають конституційним правом подавати петиції законодатним палатам та законодавцям і пробують впливати на них неконституційними засобами. Коротко: конституція цієї країни ґарантує кожному її громадянинові чи громадським групам „право петиції", що потягає за собою й логічне право старатись, щоб така петиція була прийнята. Це з черги спонукує поодинокі групи вдержувати чи висилати до столиці своїх представників або урядовців, які мають за завдання вияснювати законодавцям внесені петиції та переконувати їх, щоб вони їх підтримали. Такі представники, що ними є найчастіше адвокати або досвідчені в законодатних і політичних справах особи, мають вже й свою назву „лоббіїстів".

Очевидно, що таке впливання на законодавство і політику коштує грошей, як коштує й, наприклад, заступництво в суді. Але це не зменшує вартости такого заступництва і не виключає його можливости й для американсько-української групи. А втім, це теж не було б нове, бо були часи, зокрема, під кінець і в роках після першої світової війни, коли тодішній Український Народний Комітет, що, хоч і не мав постійного „лоббіїста", все ж таки користувався послугами нюаркського адвоката Вільяма Кернса, при допомозі якого добився поважних успіхів, включно з проголошенням „Українського Дня" в цілій країні, внесенням спільної резолюції про соборність і незалежність України та авдієнцією в президента Вилсона.

Над такими конституційними можливостями допомогти українській визвольній справі повинен би застановитись і УККомітет, теперішня політична репрезентація американських українців.

РЕВІЗІЯ ЗАКОРДОННО-ПОЛІТИЧНОЇ ТАКТИКИ

Низка поважних невдач західнього світу (хоч би згадати перехід Єгипту в табір „невтралістів", останні події з димісією генерала Глобба в Йорданії, зріст „невтральних" настроїв у деяких державах, приязних Заходові, візити й ревізити різних західньо-европейських державних мужів і совєтських проводирів та щораз безнадійніша ситуація в поділених надвоє Німеччині, Кореї й Індо-Китаї) і виразна зміна совєтської закордонно-політичної тактики — все це примушує Захід до глибокої призадуми. Тим часом на Заході триває метушня, в якій не бракує взаємних оскаржувань (як ось виступ французького міністра закордонних справ Піно з претенсіями до ЗДА й Англії, чи докори англійської преси проти ЗДА за осамітнювання Англії в справі Багдадського пакту) та внутрішньої критики в окремих країнах. Коли читаємо критичні вислови демократичних політиків ЗДА (Стівенсон, Гарриман, деякі конґресмени) на адресу державного секретаря Доллеса, але поруч із цим заяви солідарности з політикою уряду збоку такого демократичного лідера, як старенький сенатор Джордж, голова Сенатської комісії для закордонних зв'язків, то американська публічна дискусія на гостро актуальні питання закордонної політики є ще ідилічною в порівнянні з пристрасними й безпардонними дебатами в англійському чи французькому парляментах. Можна здогадуватись, що невдачі Заходу і совєтські успіхи мали вплив і на послаблення позиції Аденауера внаслідок перетворення дотеперішньої його найбільшої союзницької партії в найбільшого його противника.

Очевидно, большевикам ще далеко до того, щоб тріюмфувати. Вказати б тільки на одностайне „ні" соціялістичного Інтернаціоналу у відповідь на одверту пропозицію комуністичних партій в Італії, Франції й інших країнах про творення лівопартійної коаліції „народного фронту". Коли зміна совєтської закордонно-політичної тактики з насильницької за часів Сталіна на нібн-примирливу в часах Хрущова прийшла внаслідок — як це слушно кількакратно підкреслив державний секретар Доллес — сильного відпору Заходу, то й теперішнє гарячкове шукання успішних засобів проти цієї нової тактики є теж доказом сторожкости Заходу. Захід бо свідомий, що треба знайти способи, щоб з кращими, як досі вислідами, протиставитись підступному совєтському „мировому наступові" і спаралізувати намагання Москви духово демобілізувати і морально розкласти вільний світ. Критичні голоси на адресу адміністрації окремих держав вільного світу комуністична демагогія може використовувати для своєї пропаґанди, але це — неминуче зло, сполучене з кожною автокритикою не-комуністів. Коли ж у висліді таких критичних голосів, як ось голоси французького міністра Піно чи англійських лейбуристів, прийде дійсно плянова коректура західньої зовнішньо-політичної тактики, коли з тієї критики народиться „логічна політика, реалізована з постійною послідовністю і тому сприйнятлива для наших приятелів" — як заявив на останній пресовій конференції президент Айзенгавер — то це підготує нову поразку комуністичного світу.

Мабуть, найслабшою сторінкою в процесі нагинання закордонно-політичної тактики Заходу до зміненої тактики Совєтів, що розраховувала на настрої найширших верств у світі, спрагнених миру й добробуту, — мабуть, тією найслабшою сторінкою є повільність, з якою реаґують західні держави. Правда, реаґувати було далеко легше тоді, коли Сталін провадив холодну війну своїми брутальними засобами. На інтервенцію в Греції, бльокаду Берліну чи наступ північно-корейських комуністів із Москвою та Пейпінґом за спиною — можна було негайно відповісти такими ж протизаходами. Тоді холодна війна сковзалась на грані гарячої, і в протидіянні совєтської дипломатії, що користувалась військовими спецами від розпалювання громадянських воєн та партизанок, можна було користуватись співпрацею власних військових штабів. Так постали не тільки економічний плян Маршалла, але й доктрина Трумана, що ґарантувала непорушність Греції і Туреччини, „повітряний ліфт", що зламав бльокаду Берліну, НАТО, тридержавна декларація з ґарантією миру для Близького Сходу, уповноваження для президента в справі оборони Формози, і цілий ряд міждержавних договорів взаємної оборони, з яких найповажнішими й найбільшими є нині Південно-Східний Азійський Оборонний пакт (СЕАТО) і т. зв. Багдадський пакт з Англією, Туреччиною і трьома середньоазійськими державами.

Кожний з тих оборонних союзів — це окрема проблема й окрема тема для міркувань. Всі вони пов'язані спільною прикметною рисою, що стала якраз тепер предметом поважної критики не тільки збоку ворожих тим союзам комуністів і „невтралістів", але й збоку власних політиків та державних мужів. Цією спільною рисою є їх виключно військовий характер. Мовляв, коли Москва кричить безперервно про мир і розброєння, то — знаючи правдиву ціну тому крикові — треба вдержувати непослабленою власну військову силу, але не треба говорити тільки про військову оборону. Військово-політичні союзи вже сформовані, і справа військових фахівців дбати про постійне поготівля на випадок усяких можливих несподіванок в різних невральгічних пунктах ґльобу. Державні ж мужі повинні теж говорити переконливіше, ніж большевики, доказуючи своїми не тільки словами, а й ділами, що Москва і Пейпінґ для того лише помагають країнам, щоб їх легше, вигідніше й швидше опанувати комуністичною ідеологією, за якою їде комуністична політична диктатура, тоді як вільні великодержави допомагають з єдиною ціллю — закріпити волю молодої держави, донедавна колоніяльної країни, і піднести життьовий рівень її народу. Тому треба, мовляв, пильніше й меткіше зайнятись спільними, не тільки військовими, а й політичними, господарськими та економічними справами. І коли на останній пресовій конференції Президент ще раз сказав про потребу „гнучкішої" фінансово-допомогової акції ЗДА для закордону, то цим мав він на увазі не тільки півбільйоновий фонд для щорічного видаткування по 100 мільйонів долярів на такі проєкти, як проєкт будови велетенської греблі біля Асвану в Єгипті, але й — напевно — проєкт будови греблі на Йордані, що його не дозволяє реалізувати не лише сліпота близькосхідних фанатиків, але й безконечні потреби тих держав вільного світу, де безробіття, хронічний недобір збіжжя і брак фондів на розбудову промислу тримають народи на примітивному життьовому рівні, породжують політичний неспокій і гальмують процвітання культури.

Коли оборонна здібність вільного світу залишиться непослаблена і коли діятиме жива й переконлива протикомуністична пропаґанда, то тісніша господарська й культурна співпраця і більша солідарність у взаємних політичних інтересах можуть вийти тільки на користь західніх, молодих африканських та азійських держав і на шкоду Москви, відбираючи в її „мирової офензиви" всю атракційну силу.

БІЛОРУСЬ І БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ МИР

У виданій востаннє мюнхенським Інститутом для вивчення СССР публікації „Беларускі Зборнік" (книжка 3) надрукована праця Миколи Волаціча п. н. „Лінія поділу Керзона на тлі подій і територіяльних змін у Східній Европі". В цій праці багато місця відведено взаєминам України з Білоруссю, зокрема, подіям, зв'язаним з Берестейським миром, підписаним між Центральними державами й Україною дня 8 лютого 1918 року. З уваги на те, що історія українсько-білоруських взаємин в тому часі мало відома, варто ознайомитися з дотичними місцями праці Волаціча.

З революцією в Росії, що почалася в лютому 1917 року, поневолені Москвою народи почали добиватися, коли не самостійности, то хоч автономії в рамках російської республіки. На Білорусі зорганізувалася в той час Центральна Рада Білоруських Організацій і Партій, але на своє домагання до Тимчасового російського уряду, очолюваного Керенським, дозволити їй організувати білоруські збройні сили, ця Рада відповіді не одержала, хоч за словами Волаціча такий дозвіл одержали чехи, поляки, лотиші й українці (про це подає Волаціч за працею Сташевського, виданою 1924 року — значить уже за совєтської влади! — в Менську). Щойно в грудні 1917 року, після жовтневої большевицької революції, білоруси змогли скликати перший всебілоруський конґрес, на якому проголосили створення Білоруської Народної Республіки. Бажаючи утривалити свою владу, большевики почали пропаґанду за миром і так же само німці почали робити заходи в справі сепаратного миру з Росією, маючи на меті передусім відтяження свого фронту на Сході і переведення своїх збройних сил на Захід. В такій ситуації почалася дня 2 грудня 1917 року мирова конференція в Бересті Литовському.

Німці, ставши до переговорів з Совєтами, почали заздалегідь забезпечувати свої інтереси у визначеній ними терміном „Обер-Ост" північно-західній частині кол. російської імперії. Для тієї мети піддали литовцям думку створити окрему незалежну литовську державу — без білорусів, на що пішли литовці, проклямуючи дня 11 грудня 1917 року незалежну литовську державу з столицею у Вильні — під німецьким протекторатом й „у вічному союзі" з Німеччиною. На пропозицію, передану німецькому канцлерові, від білоруських організацій Виленщини і Городенщини визнати Велике Литовське Князівство, як спільну литовсько-білоруську державу, німецький уряд не дав жадної відповіді. Волаціц твердить, що німці цілком відмовилися підтримувати білоруську справу, не бажаючи викликувати собі перешкод у мирових переговорах з Совєтами.

Тим часом большевики почали протягати всіма можливими засобами переговори в Бересті, вимагаючи відбуття „народніх плебісцитів" на окупованих німецькими арміями територіях, на що ніяким чином не хотіли іти німці, вважаючи територію на захід від лінії Рига, Двинськ і Берестя своєю виключною сферою впливу. Усвідомивши безвиглядність дійти до порозуміння з Совєтами, і заворожені ідеєю окупації українських земель і Донецького басейну багатих на збіжжя і сирівці — Центральні Держави почали переговори з урядом Української Народної Республіки для підписання сепаратного миру з Україною. Стривожений цими переговорами совєтський уряд вислав до Берестя Троцького, який і прибув туди на чолі совєтської делеґації дня 7 січня 1918 року. Прибула туди теж польська і білоруська делеґації, остання під проводом д-ра Цвікевича. Троцький, висловлюючи загальну згоду Совєтської Росії на підписання сепаратного миру, обстоював водночас дуже категорично виключення від участи в конференції поляків і білорусів і домагався, визнаючи буцімто право на незалежність за українцями, відбуття плебісциту на польській і білоруській території. Домагання Троцького німці відкинули, обстоюючи згадану вище демаркаційну лінію Рига-Двинськ-Берестя з тим, що територія на заході від цієї лінії має залишитися сферою впливів Німеччини, а вся територія на південь — Української Народної Республіки. У відповідь на це Троцький перервав переговори і вернувся до Петрограду, заявляючи там Центральному Виконавчому Комітетові, що витворена ситуація „ні війна, ні мир" є дуже вигідною для Совєтів, бо Центральні Держави, не маючи потрібної сили, не заатакують їх, а Совєтам війна не на руку і до того вони не мусітимуть зрікатися окупованих німцями земель. А щоб перешкодити підписанню сепаратного миру між Центральними Державами й Україною — то Совєти почали наступ на Україну і створили там у Харкові уряд Української Соціялістичної Совєтської Республіки і наказали цьому урядові вислати „українську" делеґацію до Берестя для переговорів з Німеччиною й Австрією. Ця делеґація з'явилася в Бересті разом з Троцьким і намагалася виступати від імени України.

На такий маневр німці не пішли, і довели таки до кінця переговори з Українською Народною Республікою, як незалежною державою, підписуючи з нею сепаратний мир дня 8 лютого 1918 року. В цьому договорі, як твердить Вилаціч, на українську вимогу признано за Україною не тільки Холмщину, але теж Полісся до лінії Пружани-Вигонівське озеро-Князь озеро і Гомель, значить, що до України приєднано „проти волі Білоруської Народної Республіки" такі „білоруські області", як Підляшшя, Берестейщина і Полісся. Долі решти білоруських земель не вирішено тоді офіційно, але залишено їх для віддачі у сферу впливу литовської держави.

Після підписання миру з Україною і після закінчення перемир'я з Совєтами німецькі й австрійські армії почали негайний наступ на Схід, займаючи білоруські й українські землі. У визволеному з-під большевицької окупації Менську створилася Рада Білоруської Народної Республіки, яка 21 лютого покликала до діяння уряд Білоруської Народної Республіки. Але тоді раптово, стривожені німецьким походом, Совєти погодилися іти на мир з Центральними Державами, який і підписала в Бересті, приймаючи німецькі вимоги, совєтська делеґація під проводом Сокольнікова дня 3 березня 1918 року. В постановах цього миру — за словами Волаціча — „ще раз закріплено розподіл білоруських земель між Україною, Литвою, Лівонією і Совєтською Росією".

Рада Білоруської Народної Республіки пробувала всяко впливати на зміну цих рішень, але коли 23 березня 1918 року німецький цісар Вільгельм проголосив визнання незалежности Литви і згоду на прилучення західніх областей Білоруси до литовської держави, буцімто внаслідку Берестейського договору, згадана Рада виступила дня 25 березня з проголошенням незалежности і соборнос-

(Закінчення на стор. 3-ій)

НІМЕЦЬКИЙ ПОСОЛ У МОСКВІ

Д-р Вільгельм Гаас, якого призначено послом Західньої Німеччини в Москві, започаткував новий період німецько-совєтських взаємин. Спостерігачі і знавці совєтських відносин однодушно стверджують, що сьогоднішні представники вільного світу в Москві мусять боротися з такими самими труднощами, як і їх попередники десяток років тому. Отож, варто приглянутися діяльності попередників Гааса, щоб усвідомити собі, яку ролю може відіграти новий німецький посол в Москві.

Першим німецьким послом в Совєтах був граф фон Мірбах-Гарфф, який почав свою працю в квітні 1918 року. Але вже 6 липня того ж року, згинув він з рук змовника, за яким стояли протибольшевицькі кола, які сподівалися в такий спосіб викликати збройний конфлікт між Німеччиною і Совєтами. Але цей факт не викликав сподіваної війни між цими двома державами, а тільки перервав на три роки їхні дипломатичні взаємини. Щойно в 1921 р. виїхав до Москви, але тільки як виконуючий обов'язки посла, професор національної економії Курт Віденфельд. Головним його завданням було відновити довоєнні торговельні взаємини між обома країнами.

Властиві взаємини політичного характеру нав'язано щойно після відкликання Віденфельда, на місце якого призначено графа Брокдорф-Рантцав. Внедовзі після його прибуття до Москви, підписано між Німеччиною і Совєтами відомий договір в Рапалльо. Цей посол намагався продовжувати, а докладніше сказавши, відновити бісмарківську традицію німецько-російського співжиття. В Берліні називали його „червоним графом" та мішаниною пруського юнкера з большевиком. Але це не перешкоджало цьому графові називати в своїх споминах большевиків „бандою злочинців". Брокдорф-Рантцав зумів наладнати співпрацю з своїм противником, тобто з комісаром закордонних справ Чічеріним, і після його смерти в 1928 році цей період німецько-совєтських взаємин скінчився.

На його місце прийшов розумний та меткий політик-дипломат, д-р Герберт фон Діркcен, який залишався на цьому пості майже повних п'ять років. На нього також був виконаний атентат, але при цьому тільки поранено радника посольства, Твардовського. Атентатчиком був анархіст.

У 1933 р. прийшов на місце Діркcена Рудольф Надольни, прекрасний знавець совєтських відносин. Він боровся за злагіднення ідеологічної війни, яку провадив Гітлер проти Совєтів, бо це викликало небезпеку зближення Москви з Заходом, у відношенні до якого провадив Гітлер окрему політику. Коли Надольни побачив, що його політика безуспішна, в 1934 р. уступив із свого посту.

Наслідником Надольного був граф Фрідріх Вернер фон Шулленбурґ, чистої води аристократ-дипломат, з великим знанням та розумом. Він був гостро наставлений проти большевиків, але знав, що політика не є справою особистих почувань та смаку. Дипломатичну практику, яку фон Шулленбурґ набув на Близькому та Далекому Сході, зумів він прекрасно використати за час своєї дипломатичної діяльности в Москві у рр. 1934-1930, коли німецько-совєтські взаємини не раз стояли під загрозою розвалу. Він старався вилучити ідеологію з практичної дипломатії, а це при таких диктаторах, як Гітлер і Сталін, було не легкою справою. Він був проти укладення відомого договору Гітлер-Сталін. На своєму пості видержав до вибуху німецько-совєтської війни, а за участь у змові проти Гітлера 20 липня 1944 р. засуджений був на кару смерти.

Всі закордонні дипломати дуже обмежні в своїй діяльності, в свободі рухів і постійно перебувають під наглядом МВД. Для посла Західньої Німеччини ситуація куди гірша, бо в будинку колишнього німецького посольства в Москві резидує тепер представник НДР (Східня Німеччина), уряду якої не визнає ні вільний світ, ні Західня Німеччина. Приявність представників двох Німеччин може привести до поважних непорозумінь. Внаслідок цього позиція посла Гааса в Москві надзвичайно важка, тим більше, що у Кремлі вважають, що об'єднання Німеччини може мати якісь вигляди тільки на основі порозуміння між обома частинами розділеної країни. А саме головним завданням посла Гааса є допровадити справу об'єднання Німеччини якнайближче до зреалізування. Чи зможе зреалізувати посол Гаас це завдання — покаже майбутнє.

Нестор

МЕНЕ ХВИЛЮЄ...

Мене хвилює синій обрій
І вітер весняний, рвачкий,
Що всі думки мої недобрі
Розмає, як пухкі хмарки.

І синявою молодою
Сповняється ущерть душа...
Он — журавлі понад грядою
Назустріч з вирію спішать.

Не треба дум, вагань не треба:
Трудний до сонця переліт, —
Та в голих, у безлистих вербах
Вже грає вітер на ввесь світ.

МИХ. ДРАЙ-ХМАРА

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК (УВАН)

ШЕВЧЕНКО

Річник 5.

(5)

ЮРІЙ СЛАСТІОН

ОПАНАС СЛАСТІОН — ПЕРШИЙ ІЛЮСТРАТОР ШЕВЧЕНКА[1]

За декілька років він вивчив, зарисував та зібрав величезний етнографічний матеріял, і вже знав тодішню Україну, як ніхто інший з мистців, а мешкання його було вже неначе цілий історично-етнографічний музей. Та проте було всього того ще не досить: треба було ще доповнити це ґрунтовним вивченням запорізької старовини, треба було її десь розшукувати. Музейна справа в Україні тоді ще тільки но започатковувалася[3] і там матеріялів ще було не досить. Треба було шукати ще й інших джерел; і такі джерела Сластіон розшукав у тому ж таки Петербурзі.

При військовому міністерстві був величезний архів з багатющими збірками різної військової старовини, російської та підросійських народів, а в тому й української, запорізької: клейноди, зброя, одежа, універсали й інші документи, картини і т. ін. Це був фактично величезний музей, де було зібране в різні часи якраз те, що так було потрібне мистцеві. Але це не був публічний музей для одвідувачів, треба було якось туди дістатися на довший час, для ґрунтовних студій. Це пощастило зробити, влаштувавшися до цього міністерства на посаду мистця, що мав робити проєкти артистичного оформлення зразків різних державних паперів. Ця посада, звичайно, не могла цікавити молодого українського мистця етнографа, він нудився нею, але праці було небагато, і він мав досить вільного часу, який і вживав на вивчення багатств того музею-архіву, а вдома компонував ілюстрації до „Гайдамаків". По двох роках він відчув, що вже цілком озброєний, і взявся до викінчення своєї давно готованої праці, що вже мав до неї багато шкіців.

В Росії набирав тоді розповсюдження новий, широко вже відомий в Европі, більш вдосконалений спосіб репродукції фотографуванням оригіналу й перенесенням неґативу на цинкову плиту — кліше: так звана цинкографія. Цей спосіб робив непотрібним застосовуване перед тим ґравірування, що забирало багато часу, збільшувало кошти видання, а головне — дуже змінювало самий образ, бо його мусів різати на металевій плиті навиворіт інший мистець, ґравер, і така копія ніколи не могла відтворити точно оригіналу. Цинкографія добре надавалася для ілюстрацій Сластіона, і він розпочав працю над їх викінченням на спеціяльному твердому папері, покритому шаром білої речовини у вигляді дрібних рівчаків, або сітки, а це давало можливість одержати світлотіні, працюючи чорним тушем, не розводячи його водою, також не залишати білі точки, чи лінії на темному тлі, а продряпати їх потім голкою, як на офорті, чи різцем як на ґравюрі. Отже оригінал мав тільки біле й чорне, і міг бути фотографований без сітки, і це зберігало його яскравість, а репродукція від нього не різнилася.

Восени 1885 року, коли мистець мав уже 30 років і був у розквіті своїх творчих сил, — праця над оригіналами була завершена і треба було починати справу видання „Гайдамаків", а найперше допильнувати, щоб кліші до репродукцій були зроблені якнайкраще. Та російські друкарські заклади тоді ще не зовсім засвоїли спосіб цинкографії й не ґарантували доброго виконання клішів. Треба було вдатися до закордонних фірм, і Сластіон вибрав віденську фірму Angerer & Goeshel, що могла виготовити добрі кліші (а їх було п'ятдесят), але це ще збільшувало кошти, якими він і так не розпоряджав, і мусів їх десь шукати. На щастя він знайшов собі мецената, що погодився дати необхідні кошти. Це був відомий барон Олександр Штіґліц, дуже багатий і культурний фундатор мистецької школи в Петербурзі та музею при ній. Він був у близьких стосунках з мистецькими колами, також знав добре Сластіона і його намір видати ілюстровані „Гайдамаки", і почувши від нього про грошові труднощі, взяв на себе фінансовий бік видання. Оригінали було послано до Відня, звідкіля скоро прийшли вже готові кліші, у грудні 1885 було здобуто дозвіл від цензури, що вимагала, крім українського тексту, додати ще й російський, і дозволила всі ілюстрації за вийнятком однієї: на слова „Скрізь по селах шибениці, навішано трупу". На початку 1886 року „Гайдамаки" у великому форматі In folio вийшли з друкарні Суворіна в Петербурзі в кількості 3000 примірників. Завдання було виконане.[4]

[3] Музей В. Тарновського в Чернігові.

[4] Кобзарь. Гайдамаки. Изданіе иллюстрированное художникомъ А. Г. Сластеномъ. Къ малорусскому тексту приложенъ переводъ Н. В. Гербеля. С. Петербургъ 1886, типографія А. С. Суворина 3000 прим. З передмовою Д. Яворницького (Д. И. Єварницкій).

„СВІЙ ДО СВОГО"

Це гасло залунало тоді в Україні, коли почало народжуватись і рости власне виробництво й купецтво. Треба було пояснювати громадянству, що гасло „свій до свого" — це справа не тільки патріотичного сантименту, але політичного розуму і практичного інтересу загалу й одиниці. У нації, яка відроджувалась з суспільної деклясації, що звела нарід до „хлопа й попа", тільки спроквола наростала свідомість, що без економічної незалежности неможлива й політична незалежність. Щойно в 20-их рр. на Західній Україні, започаткований ще перед першою світовою війною кооперативний рух розвинувся в могутню організацію з тенденціями до щораз дальшого розвитку. Щойно тоді почав виростати стан приватницьких купців і промисловців. Успіхи однаково кооперативних, як приватницьких підприємств, були б неможливі без перемоги гасла „свій до свого". Всі ворожі нашому господарському (і політичному) розвиткові чинники активно поборювали це гасло, таврюючи його навіть, як „антидержавне", отже каральне з погляду законів. Така реакція ворожих чинників була доброю послугою гаслові „свій до свого" й накращою для нього реклямою. Завдяки ньому деякі українські фірми почали поважно конкурувати вже й на польському та жидівському ринкові з б у т у („Маслосоюз").

Очевидно, що відносини в окупованій Польщею Галичині й Волині та в Америці — зовсім інші і тому неможливо переводити повну паралелю між гаслом „свій до свого" там і тут. Польський і жидівський капітали в Польщі стояли фактично на службі полонізаторської політики, веденої всіма клітинами державного апарату, з повною підтримкою всього польського громадянства, та й жидівської економіки, що оминала найменшого конфлікту з польським адміністраційним апаратом. Тут взагалі нема цього питання. Очевидно, в Америці є теж наші промисловці, але їхнє чисельне відношення до купців куди гірше, як було в „старому краю" в останньому десятиріччі перед другою світовою війною. Гасло „свій до свого' в Америці позбавлене всякого політичного посмаку, в розумінні передвоєнної боротьби на рідних землях проти ворожої економіки. Зате залишаються в цілій повноті аргументи патріотичної натури, коли річ іде про призбирування капіталу в українських руках на те, щоб той капітал безпосередньо і посередньо йшов у користь української справи: 1) щоб заможні українські родини ставали центрами українського товариського життя й могли дати високу освіту своїм дітям, вихованим в українському дусі і 2) щоб українські фірми (кооперативи, компанії чи одновласницькі) були щедрими жертводавцями на українську політику й культуру.

Очевидно, що проблема гасла „свій до свого" різногранна і далеко не однобічна. Коли українські купці й промисловці вимагають підтримки від рідного громадянства, то громадянство вимагає від них: 1) першоякісного товару, 2) тієї самої ввічливости й швидкости в обслугуванні клієнтелі, що обов'язує в усіх інших торговельних закладах і 3) патріотизму купців і промисловців, які своїми пожертвами на народні цілі мають наявно показувати громадянам, чому саме вони повинні підтримувати їхні бизнеси. Заклик „свій до свого" не існує „сам для себе", у відірванні від тих передумов і коли б навіть преса найголосніше проголошувала його, то він не приєднав би українським фірмам покупців, якщо вони не відповідали б трьом вищенаведеним основним вимогам. З самого патріотизму люди не йдуть на погану п'єсу, хоч написану українським автором і грану українськими акторами, ані на поганий концерт, хоч теж український, ані не купують книжки, коли вона нудна. Інша річ, якщо рідна фірма має на складі товар, що суперничить щодо якости з найкращим товаром сусідньої фірми (або й спроваджує з гуртівень тотожній крам, наприклад, мануфактуру, чи харчі), а наші люди не підтримують землякін-власників, дармащо ці останні своїми особистими прикметами добрих громадян і патріотичних жертводавців в цілості заслуговують на підтримку.

На жаль, на цьому відтинку маємо дуже сумні приклади, тим сумніші, що вони не належать до рубрики вийнятків, а до цілого суспільного явища. На відношенні нашого громадянства в масі до рідних крамниць болюче відбивається загальне послаблення громадської активности й такі ноторичні явища, які стали вже постійними темами сатиричних журналів. Ось недавно вичитали ми в „Лисі Микиті" анекдотку: „Батько дає дрібні гроші синкові і каже йому купити собі (синкові) американський „камікс", мамі польський „Нови Свят", а татові московське „Русское Слово". Було б весело, якби дійсно не було так сумно, якби той сміх дійсно не йшов через сльози. Фактом є, що, напр., однаково на польських і на московських фільмах постійними глядачами є українці, і то з-правила ті, яких не принаджують ані високомистецькі американські фільми, ані найкращі українські імпрези. В усіх найбільших українських громадах в Америці можна подибати те саме явище: є аж надто багато батьків, які своєю аграмадською поведінкою та своїм ґеттоїзмом дають кепський приклад своїм дітям. Відмежовуючись китайським муром і від рідного громадського життя і від американської культури, такі батьки навіть не помічають, як їх діти — зовсім логічною реакцією — легковажно ставляться до всього українського та відчужуються і від своїх батьків і батьківщини батьків. Ясно, що ці батьки і їхні діти не мають зрозуміння для гасла „свій до свого". Уже, як тільки додаток до того сумного образу, може послужити сумна правда, що навіть ті, які дуже легкі на високопарну патріотичну фразу, — не купують в українській крамзниці, хоч вона під їхнім носом.

І тому всі українські бизнесмени мусять пробивати собі шлях з великим трудом. Коли ж їхні крамниці чи промислові заклади все таки втримуються і розвиваються, то вони завдячують це в першій мірі своїй впертості і великій процездатності. Є міста, де, напр., українські гросерні (харчові крамниці) розвиваються дуже добре: великою частиною клієнтелі є американські відборці. І, буває, українець „переконується" до української крамниці щойно тоді, коли під її адресою почує похвалу з не українських уст.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом)

УКРАЇНСЬКИЙ ГРАНІТ — ТАКОЖ ДО МОСКВИ

За 30 кілометрів від Вінниці, на станції Гнівань, розтановані великі гранітні кар'єри. Про те, куди вивозять високоякісний граніт з цих кар'єрів, подає „Радянська Україна" в числі з 11 лютого: „Щодня з станції Гнівань відходять залізничні плятформи з продукцією цього підприємства. Плити з гніванського граніту прикрашають вестибюлі Московського університету і станції столичного метрополітену (собвею), монументальні споруди каналу Москва - Волга, пам'ятники багатьох видатних людей. Кілька місяців тому гніванські каменотеси одержали почесне завдання — виготовити 300 квадратних метрів плит для побудови московського стадіону в Лужниках. До Москви вислано кількасот квадратних метрів ґ р а н і т н и х плит".

Московські підлабузники, що наганяють українських робітників до роботи в гранітних кар'єрах, експлюатацію земельних надрів України для Москви називають „почесним завданням".

КУКУРУДЗА — У ПОВСЯКДЕННОМУ РАЦІОНІ ТРУДЯЩИХ

У числі з 11-го лютого присвячує „Радянська Україна" статтю під згаданим вище заголовком — кукурудзі. Ось що пише в цій статті якийсь І. Григоренко: „Їдальня ч. 466 в Києві заслужено славиться виготовленням широкого асортименту смачних страв. З половини січня цього року появилися тут зовсім нові страви — з кукурудзи. Спочатку відвідувачі з недовір'ям ставилися до них, і коли брали, то лише на пробу, для інтересу. Але тепер той з відвідувачів, що покуштував їх, уже щодня замовляє собі кукурудзяні страви. Що ж виготовляють в їдальні з кукурудзи? На перше дання — різні супи, бульйони, на друге — з кукурудзи запіканки, каші, мамалиґа. Також роблять з кукурудзяного борошна смачні оладки, пиріжки, пампушки, а також солодкі зірочки, рогалики і вінегрету. Є ще й така зовсім нова страва, як „воздушна кукурудза" — баранці і просто кукурудза в зернах. Те, що робиться в їдальні ч. 466 — не вийняток у Києві. Більшість заводських, студентських їдалень також виготовляють у себе поживні й смачні кукурудзяні страви . . ."

І так, переконує ця газета українського читача, що нема в світі нічого кращого як хрущовська кукурудза, яку запроваджують тепер на Україні у „повсякденний раціон трудящих'.

„А ВЕСНА НЕ ЗА ГОРАМИ . . ."

Кореспондент „Радянської України" відвідав з доручення редакції колгосп ім. Калініна в Симферопільському районі (Крим). Про те, що він там бачив, написав він у статті під поданим угорі заголовком. Ось що, між іншим, читаємо в цій статті: „Колгосп ім. Калініна розташований у самісінькому районовому центрі. Має він 9,800 гектарів орної землі, але родить вона погано. Тваринництво теж занедбане. Словом, колгосп відсталий. Із запланованих для вивозу на поле 5,700 тонн гною вивезено тільки 750. Хоч весна вже не за горами, досі не піднято ще 700 гектарів зябу. Не створено ще ланок кукурудзоводів, хоч заплановано посіяти кукурудзи 1,100 гектарів. З такою ж байдужністю ставляться у колгоспі й до всіх інших справ. Плянувалося, наприклад, підживити 2,700 гектарів озимини, а підживили щось коло сотні. Лишився невкритим на зиму виноградник. На поживу зайцям лишився молодий сад. Під снігом бідує багато незібраної кукурудзи. Все лихо в тому, що в колгоспі вкрай розхитана трудова дисципліна" . . .

Колгосп ім. Калініна розташований, як зазначено в статті київського кореспондента, в самісінькому районовому центрі. А як же виглядають справи в колгоспах, до яких з центру кореспонденти не доїжджають?

ЗАПОВІДНИК ФУТРЯНИХ ЗВІРІВ

Великі ліси на Волині створюють сприятливі умовини для розведення футряних звірів. Як повідомляє „Радянська Україна", п'ять років тому туди завезено з заповідника Херсонської области 245 штук усурійського снота. Звірятко швидко акліматизувалося і розмножилось. Минулого року вже дозволено було полювати на снота. Для плянового розмноження футряних звірів на Волині створюються заповідники. В Цуманському й Луцькому лісництвах під заповідник призначено 14 тисяч кращих лісів. В заповіднику розводитимуть звичайних і плямистих оленів, лісових куниць, лисів, вивірок, диких кіз, свиней і зайців.

БІЛОРУСЬ І БЕРЕСТЕЙСЬКИЙ МИР

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ти розділеної Білоруси в її етнографічних межах. В проклямації з цього приводу висловлено білорусами вимогу, що „уряд БНР має увійти у зв'язки із зацікавленими сторонами, запропонувавши їм ревізію тієї частини Берестейського договору, яка дотичить Білоруси і підписати мирний договір з усіма воюючими державами. Білоруська Народна Республіка повинна охопити всі землі, де живе і має чисельну перевагу білоруський народ, а саме: губернії Могилівську, Менську, Виленську, Гороценську, Вітебську, Смоленську, Чернігівську і сумежні частини сусідніх губерній, заселених Білорусами". В цьому напрямку цього ж самого дня вислано телеграму до цісаря Вільгельма з проханням допомогти Білорусі добути незалежність і неподільність білоруських земель. На цю телеграму Рада БНР не одержала жадної відповіді — на думку Болаціча — тому, що Німеччина не хотіла заперечувати своїх договорів з Україною і Росією і, толеруючи діяльність Ради БНР, зберігала собі „білоруський козир" для евентуального використання в майбутньому. Підкреслює теж автор, що не зважаючи на постанови Берестейського договору з Росією, Німеччина аж до своєї капітуляції в листопаді 1918 року не вивела своїх військ з окупованих білоруських земель.

Торкаючись взаємин Білоруської Народної Республіки з Ууреїною, Волаціч стверджує, що перша Українська Народна Республіка визнала незалежність Білоруси, встановляючи з Білоруссю не тільки дипломатичні і консулярні, але теж економічно-торговельні зв'язки, не зважаючи на все неґативне ставлення білорусів до Берестейського договору між Центральними Державами й Україною.

Наприкінці треба згадати, що автор не знає цілком української, ані теж багатої німецької літератури до історії даного часу і в своїх писаннях користується то совєтськими, то деякими дуже непевними західніми джерелами, хоч в загальному старається дати об'єктивний і ґрунтовний огляд подій. **Н. В.**

ГОСПОДАРСЬКІ ВІСТІ

ПЕРЕДБАЧАЄ ЧОТИРИДЕННИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ

Директор Крайової Гіпсової Корпорації Мелвін Г. Бейкер передбачає, що в 1975 році в світі будуть чотириденний тиждень праці, атомові автомобілі і гелікоптери, якими люди їздитимуть до праці в містах. Бейкер каже, що бракуватиме робітних сил, і треба буде збільшувати механізацію праці. Робітники мусять мати більшу освіту, щоб могли обслуговувати машини, і про це вже тепер повинні дбати наші школи, яким мусять допомагати наші підприємці.

НІМЕЦЬКИЙ „КРУПП" БУДУЄ ФАБРИКУ МАШИН В БРАЗИЛІЇ

Німецька фірма „Крупп" почала будувати фабрику в Сан Павльо в Бразилії, даючи на цю ціль початкові інвестиції в сумі 20 мільйонів марок (6,000,-000 дол.). Місто подарувало цій фірмі площу під будову фабрики. Директор цієї фабрики Рудольф Кравс заявив, що вона спочатку продукуватиме парові і електричні льокомотиви, а також льокомотиви Дізеля та направляти старі бразилійські машини. Пізніше ця фабрика буде продукувати вагони і підіймальні крани. Плянується продукція цементу і копальняної машинерії.

В ЗДА ПРАЦЮВАЛО 75 МІЛЬЙОНІВ ОСІБ

Статичтичне Бюро повідомляє, що в 1955 році рекордово високе число осіб працювало частинно і вповні, бо аж 75,300,-000. Це число було на 3.500,000 осіб більше в порівнянні з 1954 роком. Від 1953 року до 1954 число частинно і вповні затруднених збільшилося тільки на один мільйон осіб. Між збільшеним числом робітників (3,500,-000) дві треті були жінки, яких число в 1955 році становило 27,-700,000 осіб. В 1954 році затруднених жінок було тільки 25,500,-000. В 1955 році всіх затруднених чоловіків (вповні і частинно) було 47,600,000, а в 1954 році — 46,300,000.

ПРАЦІВНИКИ „ДЖЕНЕРАЛ МОТОРС" ЗАРОБЛЯЮТЬ ПО 102 ДОЛЯРИ НА ТИЖДЕНЬ

Фірма „Дженерал Моторс" повідомляє, що її працівники в минулому році пересічно заробляли по 102.41 доляра на тиждень. В 1954 році пересічна заробітна платня виносила по 91.44 доляра тижнево. В цій фірмі в минулому році працювало 624,011 робітників, які заробили 3,127,155,514 долярів. В 1954 році робітників було тільки 576,667, і вони заробили 2,-610,195,006 долярів. Крім заробітної платні працівники цієї фірми мають ще поліпшені старечі пенсії, життєві забезпечення, забезпечення на час недуги, на побут в шпиталі та на видатки на операції.

ДОМАГАЮТЬСЯ, ЩОБ ЗДА ЗБІЛЬШИЛИ ПОЗИЧКИ ЗАКОРДОНОВІ

Комітет для Економічного Розвитку закликає уряд ЗДА, щоб збільшив свої інвестиції й позички закордонним країнам та щоб старався про те, щоб і приватні підприємства інвестували свої капітали в тих країнах. Комітет ЕР звертає увагу на те, що Совєти пропонують недорозвиненим державам фінансову і технічну допомогу і тому ЗДА повинні протиставитися цій совєтській пропаґандивній акції, яка підриває престиж ЗДА в очах вільних держав світу. На думку Комітету для Економічного Розвитку вільний світ повинен допомогти недорозвиненим країнам розбудувати на демократичний лад свою економіку, щоб пізніше можна було з ними співпрацювати в господарських справах.

З Наукових Конференцій УВАН в ЗДА

ДРУГА КОНФЕРЕНЦІЯ ПАМ'ЯТІ А. МІЦКЕВИЧА

4 лютого 1956 року відбулось пленарне засідання УВАН у ЗДА, яке відкрив керівник секції літературознавства, професор Д. І. Чижевський, зазначивши, що це засідання продовжує серію доповідей про Адама Міцкевича. На конференції, крім українських учених і гостей, були присутні польські та білоруські учені й журналісти.

Доповідь д-ра А. Берльштайна: „Причинки до проблеми — А. Міцкевич й українська культура"

Доповідач, що є довголітнім співробітником с л о в'янського відділу Нюйоркської Публічної Бібліотеки, почав з заяви про те, що він є приятелем української культури і з приємністю виступає на конференції УВАН.

Д-р А. Берльштайн нагадав, що А. Міцкевич народився і виховувався в той час, коли були традиції зв'язку Польщі з Україною. А. Міцкевич був і на Україні, і в Росії. Певний вплив на нього мала українська школа в польській літературі. Доповідач схарактеризував цю школу, що використовувала українську тематику і традиції. Письменники (Залеський, Ґощинський) черпали з українських дум. Мальчевський, що був під впливом байронізму, розвивав тему смутку на Україні.

Перебувавши в Парижі, Міцкевич читав курс слов'янських літератур. Він розчарував польську еміґрацію тим, що на думку її, був занадто об'єктивним, замало приділював уваги польській літературі. Д-р Берльштайн процитував уривки з лекцій Міцкевича, показавши, як він описував Україну, її природу й народ. Про українську літературу Міцкевич казав, що її поезію характеризує ліризм і цитував на своїх лекціях народні пісні. Нема даних, щоб сказати, як Міцкевич дивився на українські проблеми того часу. Очевидно він визнавав специфічний характер української культури, цінив українську поезію та фолкльор. На козаччину дивився, як на вияв духа народу.

Доповідь проф. В. Лева: „Українські елементи в творчості Міцкевича"

Міцкевич виступив як романтик, зв'язаний з добою романтизму, який у слов'янських літературах був дещо відмінний від західньо - европейського. Міцкевич ріс у національних традиціях, серед слов'янських народів. Він зацікавився Україною, її минулим і сучасним. Для багатьох польських поетів, зокрема для української школи в польській літературі, що мала вплив на Міцкевича, Україна була такою ж екзотикою, як Схід для західньо - европейських письменників доби романтизму.

Поет вперше побачив Україну тоді, як його після арешту у Вильні в 1824 році, послали до Одеси, викладати в ліцеї. Доповідач прочитав вірш Міцкевича — „Степи аерманські", навіяний враженнями українського степу. Проф. Лев згадав також описи природи в „Пан Тадеуші". Він подав ряд прикладів українських елементів у творах поета та зробив висновок, що Міцкевич знав Україну переважно з творів письменників української школи, але інтуїцією великого поета і історіософа багато відчував з української літератури й культури. У своїх викладах у Парижі він стояв на рівні тогочасної історіографії, що походила з російської школи.

Дискусія

Польський історик, Оскар Галецький, від імени Польського Наукового Інституту подякував УВАН у ЗДА за інтерес до польської культури. Він підкреслив, що А. Міцкевич був поетом, політиком і професором. Проф. Галецький зауважив, що плутанина з термінології в лекціях Міцкевича, про яку говорив д-р Берльштайн, постала від того, що лекції були французькою мовою.

Д. Чижевський нагадав про зв'язки Міцкевича з історикою Н. Погідиним і зауважив, що слово „наріччя" не мало в часи Міцкевича того значення, що воно має сьогодні. Він вважає що українські елементи в творчості поета переважно складаються з зовнішніх вражень, як от — „степи акерманські".

В. Міяковський нагадав про революційні рухи на Україні 1855 року (в рік смерти А. Міцкевича), що були зв'язані з Міцкевичем.

Білоруський історик, Я. Станкевич говорив про гасло Литва-Русь — Польща, піднесене А Міцкевичем, під яким фактично розуміли Білорусь — Україна — Польща.

Білоруський літературознавець, А. Адамович підкреслив наявність білоруських елементів у творчості Міцкевича.

Д-р Тумаш заторкнув питання: білоруська література і Міцкевич.

Проф. Ветухів привітав польських і білоруських гостей і висловив побажання дальшої співпраці учених. Він сказав, що Міцкевич становить інтерес для дальших дослідів, як геніяльний поет всесвітнього значення, твори якого є скарбом світової культури.

Л. Д.

ВИКОНАЛИ СВІЙ ОБОВ'ЯЗОК

У цій рубриці друкуємо з признанням і подякою імена тих громадян, що прислали свою пожертву на фонд дитячого журналу „Веселка".

СПИСОК Ч. 63

А. і А. Білоуси, Дітройт	$10	В. Чайників, Мінеаполіс	1
М. Дворян, Ню Йорк	5	П. Левенець, Форест Гіллс	1
В. Цибак, Шикаґо	4	Н. Литвинець, Пасейк	1
Ол. Бережницький, Мейпл Ш.	3	В. Рижевський, Маямі	1
Ю. Лопкевич, Рачестер	3	М. Бойко, Мінеаполіс	1
П. Афенко, Рачестер	2	Я. Зозуля, Роксбурі	1
Е. Гладиш, Дітройт	2	М. Спанчак, Фила.	1
Д. Кипцан, Дітройт	2	Я. Смолинський, Кембрідж	1
Д. Висоцький, Фляшінг	2	Г. Бобровський, Лорейн	1
М. Гринишин, Кораль Ґеблс	2	П. Казан, Менвіл	1
І. Булка, Ню Йорк	2	Г. Чорній, Олбані	1
П. Люра, Рачестер	2	В. Ревюк, Сиракюз	1
С. Малиновський, Дітройт	2	К. Гуран, Рачестер	1
Н. Жук, Ембрідж	2	І. Дрозд, Шикаґо	1
С. Козухарі, Фила.	2	М. Паславський, Вілкс Бері	1
Б. Іванишин, Байон	2	Ю. Куць, Шикаґо	1
Б. Оленчук, Шикаґо	2	Н. Васильовський, Шикаґо	1
Н. Крук, Індтер	2	С. Хмура, Омага	1
В. Блашків, Балтімор	2	М. Кокус, Колвер	1
О. Запоточний, Скрентон	2	Е. Тимкович, Боффало	1
І. Ласкевич, І. Шикаґо	2	М. Козуб, Кіркленд	1
М. і Ю. Рудь, Фила.	2	Л. Іваненко, Шикаґо	1
Ю. Мартинюк, Олифант	2	Ю. Кузьо, Ню Гейвен	1
Б. Гурко, Луїсвіл	2	П. Качмар, Трой	1
М. Кравчук, Ню Йорк	2	С. Мерешок, Монтреал	1
Г. Лучанко, „	2	Я. Рудий, Шикаґо	1
П. Лучанко, „	2	Д. Рудий, „	1
Д. Шпак, „	2	С. Клюка, Ню Брітейн	1
М. Гладка, „	1	П. Грабович, Ню Брансвік	1
К. Лучка, „	1	М. Куцло, „	1
Н. Кубарич, Рачестер	1	І. Давідюк, „	1
П. Пацар, Ню Гейвен	1	М. Данилів, Гартфорд	1
В. Подубинський, Маямі	1		
С. Соколовський, Рачестер	1		
В. Мриглоцький, Трентон	1		

Разом $ 110.00

● У Парижі розпочався сенсаційний шпигунський процес проти 4-х цивільних осіб, з яких три — бувші службовці державної Ради Оборони, а четвертий — журналіст, що діставав від них секретні звідомлення про ситуацію на індо-китайському фронті і передавав їх комуністичному парляментарному послові, який прикривається посольською недоторкальністю. Головний обвинувачений — генеральний секретар Ради Оборони, був колись генеральним резидентом Франції в Тунізії. Він сам буцімто не був совєтським шпигуном, а тільки допустився каригідного недбальства.

● КНИЖКИ—ЖУРНАЛИ ●

Поступила до друку книжка під назв.: „Півсторіччя Громадської Праці Д-ра Семена ДЕМИДЧУКА". Вона появиться в початку місяця квітня 1956 р. в обмеженій кількости примірників і буде вислана: 1) Добродіям, що причинилися до її видання. 2) Тим, що вишлють передплату по ціні дол. 1.50. 3) Тим, що замовлять книжку у видав. перед її появою. — Зголошення висилати на адресу: **Carpathian Star Publishing Co., 116 E. 7th Street, New York 9, N. Y.**

ВСЯЧИНА

ДУМАЮТЬ ПРО АТОМОВІ АВТА

Голова Комісії Атомової Енергії адмірал Луїс С. Стравс заявив, що, на його думку, помилково було б думати, що в передбаченому майбутньому не можна буде збудувати авта, порушувані атомовою енергією. Стравс гадає, що як вдасться збудувати „потрібну батерію", тоді можна буде думати про атомові авта. Але два спеціялісти від атомової енергії Кеннет Е. Філдс і д-р В. Кеннет Дейвіс заявили на Спільній Конґресовій Комісії Атомової Енергії, що не можуть подати речення, коли люди будуть їздити атомовими автомобілями.

МАГНЕТНА БУРЯ НА СОНЦІ

Недавно астрономічні обсерваторії зареєстрували велику аномалію на сонці, що впродовж двох годин подвоїла кількість космічних променів на землі. Астрономи думають, що був це наслідок магнетної бурі яку спричинили могутні експльозії на сонячній поверхні.

Того дня зле ділали всі радіові трансмісії, а також прийшлось перервати на весь день міжконтинентальні радіо-телефонічні розмови. Американські астрономи сфотографували в той день 55 плям на сонці, з яких деякі були більші від поверхні нашої землі. Подвоєння кількости космічного проміння, як заявляє відомий англійський космограф д-р Томі Голд, не є шкідливе для людського організму. Воно мусіло б бути сто разів більше, щоб спричинити пошкодження.

● Адміністратор Цивільно Оборони Вел Пітерсен закликав забезпеченеві агенції опрацювати проєкт забезпечення проти втрати власності повені.

„ЛЕБЕДИНА ПІСНЯ" ҐРЕЙС КЕЛЛІ

Сцена з останнього фільму накручуваного в Голлівуді, в якому виступає Ґрейс Келлі разом з актором Бінґом Кросбі. Цей фільм називають „лебединою піснею" Ґрейс Келлі, бо після свого одруження з принцом Монако Реніє ІІІ-ім вона не виступатиме вже у фільмах.

Зі Спорту

УСК НЮ ЙОРК ЗДОБУВАЄ В ОСТАННІХ 14-ох ЗМАГАННЯХ 28 ТОЧОК

УСК НЮ ЙОРК — АМ. ЧЕХИ 5:1 (3:0)

УСК: Цьолко; М. Шміґель, Р. Підгорецький; В. Коваль, Ю. Колодій, О. Наливайко; З. Шпон (Є. Голюка), Р. Павлюк, І. Маланчук, Є. Аридт, Г. Гимель.

Ворота здобули: Є. Аридт 2, О. Наливайко (карний), З. Шпон і І. Маланчук. Суддя Ом — добрий. Глядачів 500.

Змагання проти сильних чехів в неділю 4-го березня, в яких брав участь минулорічний змагун УСК-у Карло Копецький, зареєстрували деякий блиск у грі, що його втрачено на попередніх змаганнях проти греків. Особливо це було помітно в першій половині, в якій напад взірцевою грою і подачами бічних помічників показав гарну комбінаційну гру. Вже в 4-ій хвилині із гарної комбінації і гарним стрілом Аридт здобуває провадження. Декілька хвилин пізніше „професійний виконувач" карних — Наливайко використовує одинадцятку. Першу половину закінчують ще одні ворота зі стрілу Шпона.

На початку другої половини УСК сповільнює свою гру. В цей час чехи приходять до голосу. Та з часом УСК знову оживає. Сконцентрована оборона чехів і деякий пех не дозволяє на здобуття дальших воріт. З непорозуміння між Р. Підгорецьким і Ю. Цьолком чехи здобувають одинокі ворота. Щойно 15 хв. до кінця гри — Маланчук підвищує вислід до 4:1, а незадовго після того Аридт гарним стрілом устійнює вислід дня.

ШВАБЕН „А" (юньйори) — УСК Н. Й. (юньйори) 3:2 (2:2)

УСК (юньйори): О. Максимів; А. Дяківський, В. Сврак (Є. Личманенко); Т. Гірняк, Г. Рибак, Л. Зарицький (М. Курись); Ф. Софійчук, О. Мазурчак, В. Була, О. Коверко, В. Свинтух. Менажер: Б. Кутний.

Ворота здобули: Ф. Софійчук і В. Свинтух (карний).

Змагання за Чашу Юньйорів Стейту Ню Йорк. В опінії менажера Б. Кутного — це були найкращі змагання нашої новозорганізованої дружини юньйорів.

Роман Лисняк

УСК СІЧ — ІТАЛІЯН ЮТ 3:0 (1:0)

Елизабет, 4 березня. — У півфіналі гор за Чашу Стейту Ню Джерзі Січовики заслужено перемогли завзятих італійців з Джерзі Сиґі. Цілі змагання цікувала перевага Січі, в якій всі змагуни вповні вив'язалися зі своїх завдань, а напад, зокрема в першій півгрі, заблиснув неодною гарною акцією. До половини, мимо кращої гри Січі, через невикористані стрілові позиції Січовики вели тільки 1:0. Після перерви гра нападу, при менших підворітних нагодах, була більше продуктивною, бо принесла двоє воріт для закріплення перемоги зі стрілів Маркуся та Конопасевича.

Січ грала в складі: Білканич; О. Голюка, Панькевич; Клоків, Ляцко, Нагірняк; Маркусь, Вітюк, Конопасевич, Ю. Голюка, Федишин, Джімі.

В. С.

ТРИЗУБ (Филаделфія) — ПОМПЕЇ (Балтимор) 4:3 (0:3)

Змагання у копаному м'ячі у рамках розгривок за Чашу Аматорів Америки своєю атракційністю притягнули понад тисячу різнонаціональної публіки, заінтересованої у цього роду спорті.

Не менш сенсаційним був початок гри та кінцевий вислід. Противник грає першу половину з сильним вітром, через що вже в 4-ій хвилині падуть перші ворота, а на 10-ій хвилині гри уже було 3:0 у користь гостей. Та це був і їхній кінець гри. Тризуб перебирає ініціятиву в свої руки, а його напад починає добиратися до воріт противника. Правда, дуже осторожно, напасники не стріляють, бо хочуть мати м'яч на „певній позиції". Така гра вправді не приносить висліду, але заповідає, що ще не все втрачене, що ще не знати, який буде кінець.

І, справді, по перерві починається натиск на ворота Помпеїв, який незабаром перемінюється в облогу їхніх воріт. Останні бороняться „ногами і руками" й у висліді суддя диктує карний коп, що його Гарасим і використовує. Облога триває далі, але годі знайти щілини, щоб спрямувати м'яч у сітку. Вкінці вдається це Чижовичеві І на 15 хв до кінця. Гості пробують повести напад на ворота Тризуба, але оборона останнього завертає його знову під ворота Помпеїв, а д-р Павлічка вирівнює відношення воріт. До кінця гри залишилося ледве 10 хв., але це і вповні вистачило, щоб Чижовичеві ІІІ, під ентузіязм публіки, устійнити стан на 4:3. Ця перемога була вислідом співпраці цілої одинадцятки, яка крім вміння гри, показала теж волю перемоги у змагу до останньої хвилини.

Склад Тризуба: Варварюк Анпюк, Воляннюк, Марчук, Гарасим, Чижович ІІ, Сенич, Чижович ІІІ, Чижович І, Чернявський, д-р Павлічка.

Суддя п. Г. Роджерс старався провадити змагання на поземі.

ТРИЗУБ ІІ — ГФЦ 5:2 (2:1)

У другій дивізії Тризуб ІІ переміг певно свого противника стріляючи п'ять воріт — Бадуляк 2 та Скульський, Савчин і Лужецький — по 1.

М. С.

УАСТ (Рачестер — Спорт Клаб Дітройт 11:2 (5:1)

Склад: Р. Павлович; В. Хивра, Д. Мельник; О. Стецьків, Л. Стасюк, В. Камад; М. Береза В. Ґрибавскас, В. Закалужний Д. Завадівський, М.Побивайло Є. Дацишак, М. Когут І, Д. Когут ІІ.

По довшій перерві УАСТ Рачестер розіграло футбольні змагання за Чашу Аматорів Америки із багатократним чемпіоном стейту Мишиґен, німецькою дружиною „Спорт Клаб, Дітройт". Приємно і почесно писати про свої перемоги, а ще тим більше, коли перемогу здобуто на чужому грищі, перед численними глядачами над сильним противником, який недавно переміг репрезентанта стейту Огайо — мадярів з Акрону таки в них дома. Численна наша і іншомовна публіка мала змогу бути свідком великої перемоги УАСТ Рачестер, над сильними німцями. А треба сказати, що Спорт Клаб, Дітройт — це дружина швидка, тверда і грає чесно. УАСТ ставилося з респектом до свого противника і це було власне тим, що допомогло УАСТ ці змагання виграти.

Перебіг гри: Перші хвилини проходили нервово. Вже в 4-ій хвилині гри противник здобуває провадження з корнера. Воротар, замість вибити м'яча кулаком, ловить його так нерішуче, що ховзький м'яч випадає йому з рук і котиться в сітку. УАСТ скоро переймають ініціятиву і дві хвилини пізніше, в одному з наших наступів на ворота противника їхній оборонець „фавлює" Березу на карному полі, за що суддя диктує карний коп, яким Закалужний здобуває вирівняння. Кілька хвилин пізніше Побивайло гарним стрілом здобуває провадження. Напад УАСТ гарно комбінує і щораз частіше гостює під воротами противника, а їх воротар часто мусить кидатися під ноги наших напасників. Три рази, немов з-під землі, виростає Завадівський віч-на-віч воротаря, який із щастям ловить, або вибиває м'яча. Однак ще в першій півгрі, він був змушений скапітулювати три рази перед стрілами Завадівського і Побивайла, на переміну.

Не зважаючи на такий високий вислід противник не заломлюється в другій півгрі, а старається за всяку ціну змінити вислід, але оборона рочестерців не дозволяє на це. В дальшому ході гри УАСТ здобувають ворота зі стрілів Ґрибавскаса — 3 і по одному Закалужний, Стецьків і наш наймолодший змагун Когут ІІ. В останніх хвилинах гри вдається противникові здобути ще одні ворота.

Це були безсумніву одні з кращих змагань нашої одинадцятки. Якщо так заграють і наступні змагання, тоді може прийти — тьфу! тьфу! — здобуття Чаші Аматорів Америки!

А. Я.

✝

Повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що Наша Найдорожча Дружина, Мама, Братова і Тета

бл. п. АННА СТЕЦУРА

упокоїлася в Бозі 10-го березня 1956 р., в Джерзі Сиґі, Н. Дж., проживши 57 років.

Парастаси за спокій душі Померлої відправляться в понеділок, 12-го березня і вівторок 13-го березня в похоронному заведенні І. Ковальчика при 129 Grand St., Джерзі Сиґі, Н. Дж. Похоронні обряди розпічнуться в тому самому заведенні в середу, 14-го березня о 9-ій ранку, звідки тлінні останки будуть перевезені до української католицької церкви св. Апостолів Петра і Павла в Джерзі Сиґі, а після Заупокійної Служби Божої на кладовище в Норт Арлінґтон в Ню Джерзі.

Вічна Їй Пам'ять!

В глибокому смутку
чоловік МИХАЙЛО
донька ІРИНА
син ОРЕСТ і РОДИНА

В першу річницю смерти Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуня,

сл. п. МИКОЛИ КОКОЛЬСЬКОГО

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ:

17-го березня 1956 р., в церкві св. о. Николая 19 вул. South Brooklyn, о год. 9-ій рано;
24-го березня 1956 р., в церкві Пречистої Діви 84-та вул., Ozone Park, о год. 8:30 рано;
1-го квітня 1956 р., неділя, в церкві св. Юра 7-ма вул., Ню Йорк, о год. 12-ій вполудне,
на які Рідних, Друзів, Знайомих і Незнайомих запрошують
Надія Кокольська — дружина
дочки, син — зяті і внуки

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Клюб Поступовий Відд. 70 повідомляє, що місячні збори відбудуться в середу, 14-го березня, о год. 7-ій веч., в Укр. Домі, 433 Hoboken Ave. Просимо вплачувати вкладки щомісяця і не затягати довгу. — П. Костик, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ Відд. 170 повідомляє, що збори відбудуться в п'ятницю, 16-го березня, о год. 6-ій веч., в приміщенні УНДому 433 Hoboken Ave. Проситься членство громадно прийти, незабувати про свої належитости до УНСоюзу, щоб не ходити по хатах і збирати, бо на це ми маємо збори кожного місяця. — І. Грабар, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Діви Марії, Відд. 112 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18-го березня, в церковній залі, після 3 і 4 Сл. Божої. Проситься вплачувати свої вкладки. — А. Купер, секр.

РАРІТАН, Н. ДЖ. — Повідомляється членів В-ва св. Арх. Михаїла Відд. 332, що місячні збори відбудуться в суботу, 17. березня, о год. 7-ій веч., в У. Н. Домі, 10 Колфакс вул. Проситься всіх членів прийти на збори. — М. Сірман.

БОФАЛО, Н. Й. — В-во св. о. Николая Відд. 127 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 18-го березня, в церковній залі при Філмор і Онейда вул., зараз по співаній Службі Божій. Збори відбуваються що третя неділя по першім кожного місяця. Крім того урядники полагоджують справи майже кожної неділі в згаданий час від год. 11:30 до 1-ої попол. Просимо членів приходити на збори і вирівнювати свої вплати. Звертаємо увагу родичам і знайомим, щоби вписували себе і своїх дітей до УНСоюзу. — В. Вула, предс.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя Відд. 270 відбудуться в неділю, о год. 3-ій попол., в домівці У.Н.Дому при 433 Hoboken Ave. Проситься членів прибути на збори до рішення нових справ для добра нашого Братства.—В. Бутковський, рек. секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Збори Б-ва св. о. Николая Відд. 106 відбудуться в неділю, 18-го березня, о год. 12-ій вполудне, в домі Відділів УНСоюзу при 843 N. Western Ave. Проситься заплатити свої вкладки. Довгуючих членів просимо прибути заплатити свої довги, щоб були надалі членами УНСоюзу. — І. Гут, заст. пред.; М. Попіль, кас.; Г. Дацків, секр.

МІНЕАПОЛІС, МІНН. — Т-во Запорозька Січ Відд. 385 повідомляє, що квартальні збори відбудуться в церковній залі 519 University Ave. N.E. в неділю, 18-го березня по третій Сл. Божій, о год. 12:30 попол. Є важні справи до полагодження. Обов'язком членів бути присутніми на цих зборах. — П. Федорців, предс.; Р. Віндик, кас.; Д. Татарин, рек. секр.

✝

Посмертні Згадки

ЗАДОРОЖНИЙ ІВАН, довголітній член 233 Відд. УНСоюзу в Лорейн, О., помер 4-го березня 1956 р., проживши 82 роки, залишаючи в смутку 5 синів, 2 доньки, 20 внуків і 6 правнуків. Вступив до УНС 1916 року і повних 40 років був членом. Покійний виховав своїх дітей в повному українському дусі, та твердо стояв в обороні своєї рідної українсько-греко-католицької Церкви. Похорон відбувся 7-го березня з Греко-Католицької Церкви св. І. Хрестителя. — В. И. П.!
К. Маціпинський, предс.; М. Напора, секр.

ДМИТРО КРИНИЦЬКИЙ, довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 350 УНСоюзу в Стемфорд, Конн., помер 27-го лютого 1956 р. на 56 р. життя. Походив зі села Тилич коло Криниці на Лемківщині. До Союзу вступив 1913 р. Полишив у великім смутку дружину Марію, дві дочки: Іванну і Віру, сина Йосифа та одну внучку. Похорон відбувся 1. березня з укр. кат. церкви св. Володимира в супроводі 3-ох священників і при численній участі Родини, Членів Відділу та Приятелів. — В. И. П.!
Д-р В. Палідвор, секр.

● РОЗШУКИ ●

Іван БОТЮК пошукує сестриних синів Миколи й Пилипа ТЕСЛЮК, синів Івана й Юстини, і сестри Меланії й Василя сина Михайла Гаврецький родом з с. Молодилів, Оттинія, Галичина: Адрес: Ivan Botiuk, 1757 South 9th Street, Omaha, Nebraska — USA.

ТАРЗАН, ч. 3631· Приязний жест

AFTER TARZAN DEFEATED LAZAR IN A DEATH DUEL, THE LITTLE GROUP WATCHED FEARFULLY AS THE RESENTFUL MEN ENCIRCLED THEM.

SNARLING, THE APE-MAN DREW HIS KNIFE TO FACE THE NEAREST FOE.

BUT SUDDENLY THE FELLOW'S FACE BROKE INTO A CROOKED SMILE. "WAIT, SEÑOR. WE HAVE NO OFFENSE! YOU WIN FIGHT FAIR — LET US BE FRIENDS!"

Після перемоги Тарзана над Лазарем в поєдинку мала група зі страхом придивлялася, як оточували її ображені чоловіки.

Рикнувши, мавполюдина наставила ножа перед носом наближчого ворога.

Та враз на обличчі парубка появився кривий усміх: — Чекайте, сеньйоре. Ми не маємо злих замірів! Ви чесно виграли поєдинок — будьмо ж приятелями!